

МОНГОЛ УЛС ДАХЬ ХАЧИГТ ЭНЦЕФАЛИТ (ХЭ) ӨВЧНИЙ ЭМНЭЛ ЗҮЙ, ОНОШИЛГОО, ЭМЧИЛГЭЭНИЙ ЭРГЭМЖ СУДАЛГАА

Б.Оюунбилэг, Ж.Батаа Д.Абмэд, Г.А Данчинова
У.Нармандах, С.Ундармаа, Ц.Чинбаяр, М.А.Хаснатинов,
ЗӨСҮТ, ХӨСҮТ, ОХУ-ын Эрхүү хот дахь ХНСХ

ҮНДЭСЛЭЛ

- Монгол улсын ойн бүсийн хүн амд 2003-2013онд ХЭ өвчний 218 тохиолдол бүртгэгдэж 10000 хүн амд 0,12 промилль байна.
- Монгол улсын ойн бүсийн хүн амд хачигт энцефалит (ХЭ) өвчин тархаж ихсэх хандлагатай байна.

Зорилго, зорилт,

Хачигт энцефалит өвчний эмнэл зүйн онцлогийг тодорхойлж, оношлогоо, эмчилгээ чанар, үр дүнг дээшлүүлэх

МАТЕРИАЛ АРГА ЗҮЙ

2007-2013 онд ХӨСҮТ-д ХЭ өвчний оноштойгоор эмчлүүлсэн 54 өвчтний эмнэлзүй, лабораторийн шинжилгээ, оношилгоо, эмчилгээнд бодит үзлэг, өвчний түүх, тархвар судлал ба эмчилгээний маягтууд, лабораторийн шинжилгээний үр дүнг ашиглав. Мөн 2008, 2013 нд өвчилж нас барсан тохиолдлын эмнэлзүй, оношилогоо эмчилгээний асуудлыг салган авч үзэв.

ӨВЧНИЙ УЛИРАЛЧЛАЛ, НАС, ХҮЙС, ШИНЖ ТЭМДЭГ

Улиралчлал нь V- сард 13,2%, VI-сар 59,4%, VII-сар 26,4% байсан ба дундаж нас нь 25, эрэгтэйчүүд 68,5%, эмэгтэйчүүд 31,5% эзэлж байлаа

Нууц хугацаа дундажаар- 9,6 хоног

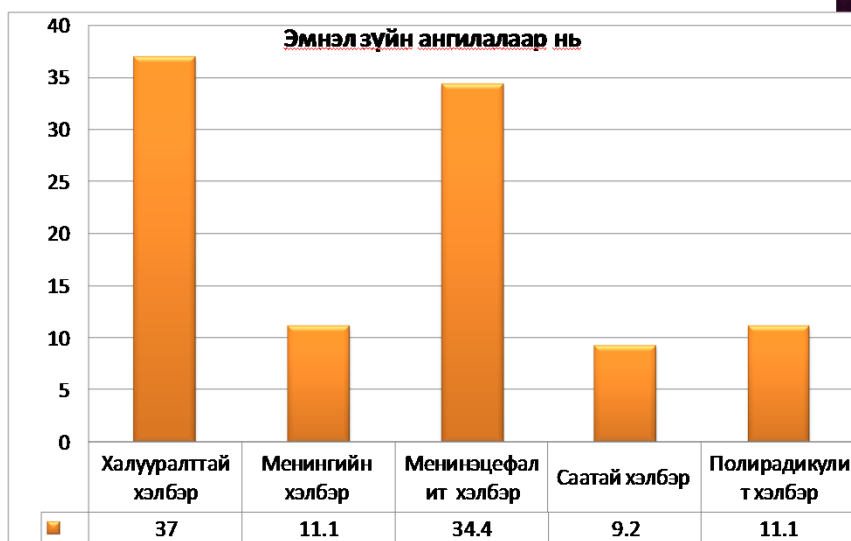
- Бие сулрах, ядрах -100%
- Толгой хүчтэй өвдөх – 89,1%
- Орчны харьцаа сулрах – 80%
- Нойр хүрэх – 88%
- Өндөр халуурах – 85,5%
- Бөөлжих - 69,3%
- Үе мөч, ууц нуруугаар өвдөх – 59,4% байв

ЭМНЭЛ ЗҮЙ, ЛАБШИНЖИЛГЭЭ

- Халууралттай хэлбэр- 37%
- Менингийн хэлбэр – 11,1%
- Менинэцефалит хэлбэр – 34,4%
- Саатай хэлбэр – 9,2%
- Полирадикулит хэлбэр – 11,1% байв.

Цусны ийлдсийг фермент холбоот эсрэг биеийн урвалаар шинжилэхэд нийт тохиолдлын 98% - д ХЭ –ийн вирусийн эсрэг бие TBE(ν) IgM ,IgG илэрлээ

2008, 2013 ОНД (ХЭ) ӨВЧНӨӨР НАС БАРСАН ДӨРВӨН ТОХИОЛДЛЫН СУДАЛГАА

-Дундаж нас – 40,хүйс – эрэгтэйчүүд

мэргэжил – малчин-1,ажилгүй-3, боловсрол- дунд,– Орхон аймгийн Орхон, Жаргалант сумын -1,1,Булган аймгийн Бугат сумын -2, Хачигт энцефалит өвчнөөр нас барсан 4 тохиолдлын нууц үе дундажаар 8.2 хоног

Өвчтөнүүд 5-6 дугаар сард цайны ургамал, халиар, жимс түүх явцдаа Булган аймгийн Бугат сумын Баянбулагийн даваа, Хүүхдийн овоо, Мойлтын ам, Бартын гол зэрэг газруудад ойн хачиг (*I.persulcatus*)-т хазуулжээ

Тохиолдлын нэрсийг А,Б,Г,Д үсгээр тэмдэглэв.

ХЭ-ЫН МЭНЭН /ЭНЦЕФАЛИТЫН ХЭЛБЭРИЙН ЭМНЭЛЗҮЙН ШИНЖҮҮД

	Өвчтөн А /2013/	Өвчтөн Б /2013/	Өвчтөн Г /2013/	Өвчтөн Д /2008/
Зовиур, өвчний түүх	20/V хүйс дор I.per+ 24/V T-38,7 толгойн өвдөлт, бөөлжилт, 27/V нүүр муруйсан, зүүн гар, хөл суларсан, 28/V үзүүлсэн, татсан, эмнэлэгт хэвтсэн	5/VI баруун сүвээнд I.per+ 20/VI, T- 39,2. толгойн өвдөлт, бөөлжилт, 20/VI сумын эмнэлэгт үзүүлсэн, хэвтсэн, 21/VI БОЭТ- д хэвтэхдээ, х үчтэй таталт өгч байсан.	20/VI-оос хойш, 10 гаруй удаа I.per+ хачигт хазуулсан ,28/VI-д өвчин эхэлсэн T-39,3 толгойн өвдөлт, бөөлжилт, 4 мөчний өвдөлт+, 30/V үзүүлсэн, таталт, эмх замбараагүй хөдөлгөөн өгч, эмнэлэгт хэвтсэн	2008.6.6 –д I.per хачигт хазуулсан, 16/ VI T-39,5 2хөл түнхнээс доош булчиндаа өвдсөн, 20/VI-оос гишгэж, нугалж чадахгүй, өнгөц мэдрэхүй- бүсэлхий доош мэдээгүй –шээс гарахгүй-21/VI үзүүлсэн, эмнэлэгт хэвтсэн

	Өвчтөн А/2013/	Өвчтөн Б /2013/	Өвчтөн Г /2013/	Өвчтөн Д /2008/
Мэдрэлийн хам шинж үүд	Маш хүнд, ухаангүй, ,хүүхэн хараа 2 талд жигд нарийссан, гэрлийн урвал сул таталт + регидность+ , N.oftalmicus , Зүүн талын гемипарез таталт + n.N.facialis Керниги ба Бруздинскийн шинж тод илэрнэ	Хүнд, ухаан бүдэгшсэн, команд биелүүлэхгүй, хүүхэн хараа 2 талд жигд нарийссан, гэрлийн урвал сул 22/VI таталт + маш хүнд, ухаангүй Баруун талын хөл гарт гемипарез үүссэн Керниги ба Бруздинскийн шинж тод илэрнэ	Хүнд, ухаан бүдэг, хүүхэн хараа 2 талд жигд нарийссан гэрлийн урвал сул 3/ VII Таталттай маш хүнд, ухаангүй хүүхэн хараа 2 талд жигд өргөссөн гэрлийн урвалгүй Керниги ба Бруздинскийн шинж тод илэрнэ	Хүнд, ухаан бүдэг, 2 хөл татаж чадахгүй өнгөц мэдрэхүй алдагдсан 22, 24/ VI Маш хүнд, ухаангүй, орчиндоо харьцаагүй, Шээс хаагдсан

	Өвчтөн А /2013/	Өвчтөн Б /2013/	Өвчтөн Г /2013/	Өвчтөн Д /2008/
АСҮ-ийн шинж	Арьс цэвэр, хуурай	Биеийн бүх хэсэгт зүсэгдсэн сорвитой	нүүр улаан, хүрэн	
АЗҮ-ийн хам шинж	Уушгины хатгаа/ хуурай, нойтон хэржигнүүр/ Пульс-1мин 105, А/Д-190/120	Амьсгал сул, 1мин- 30 А/Д-120/80, Пульс -88	Амьсгал сул, 1мин -26 А/Д-д-130/90, Пульс -1 мин 72	Амьсгал сул, 1мин- 30, А/Д -120/80, Пульс- 80 22/VI ЭКГфибриля ци сердца

	Өвчтөн А /2013/	Өвчтөн Б 2013/	Өвчтөн Г /2013/	Өвчтөн Д /2008/
ХБТ ба ШЯТ-ны шинж, Бөөлжих, хэл өнгөртөх, суулгах, элэг дэлүү томрох.	Хэл өнгөртэй, бөөлжилт, элэг том, баас шингэн,	Хэл өнгөртэй, бөөлжилт, элэг том,	Хэл өнгөртэй, бөөлжилт, элэг том, баас шингэн,	Хэл өнгөртэй, Шээс хаагдах
	V\28 ТНШ-даралт өндөр, шар өнгөтэй, цитоз-72, Панди+++, уураг-0,99, ТВЕ(v)IgM-1.7 ТВЕ(v)IgJ-1;64 ЦДШ- СОЭ-40мм/ц, ШДШ- улаан эс-25 Биохими-Алат-118.8 Асат-90.7	VI/25 СОЭ-40мм/ц, ТНШ-даралт өндөр, шар өнгөтэй, цитоз-125, Панди+++, уураг-0,066,	V/30 ТНШ-даралт өндөр, өнгөгүй, цитоз-40, Панди+ уураг-0,165 ЦДШ Цагаан эс-11.2x10 ⁶ R-5.19, HCB-16.7, СОЭ-9мм\ч VII/3, ТВЕ(v)IgM-neg ТВЕ(v)IgJ-neg VII/9 ТВЕ(v)IgM++ ТВЕ(v)IgJ-+ ПГУ-+	VI/25 .2008 ШДШ Уураг-0.132 Цагаан эс-16-17 VI/25 ЦДШ Цагаан эс-9.3x10 ⁶ СОЭ-32 VI/25 .2008.ФХЭБУ ТВЕ(v)IgM++ ТВЕ(v)MNG2 008 .107

	Өвчтөн А /2013/	Өвчтөн Б /2013/	Өвчтөн Г /2013/	Өвчтөн Д /2008/
Бусад шинжилгээ	КТГ-Тархины хаван ГТБ -киста правой доли височной области R/S- уушгины хатгаа	КТГ-Тархины хаван R/S- уушгины хатгаа ЭХО-элэг том, ойлт ихэссэн	КТГ-Тархины хаван ЭХО-элэг том, ойлт ихэссэн	ЭКГ-Аристолия 1-мин-20удаа

	Өвчтөн А /2013/	Өвчтөн Б /2013/	Өвчтөн Г /2013/	Өвчтөн Д /2008/
Төгсгөлийн онош	КЭ, менен/энцефалитическая форма, тяжелое течение, отёк головного мозга , левосторонный гемипарез , ГТБ -киста правой доли височной области ДН/ ст,ОЦНД III,IV st	КЭ, менен/энцефалитическая форма, тяжелое течение, отёк головного мозга , правосторонный гемипарез , ДН/ ст,ОЦНД, III, IV st	КЭ, менен/энцефалитическая форма, тяжелое течение, отёк головного мозга, зөөлөн эдийн дорхи цус харвалт ДН/ ст,ОЦНД III ,IV st	КЭ, менен/энцефалитическая форма, тяжелое течение, фибрилляция сердца ДН/ ст,ОЦНД, III ,IV st

ХАЧИГТ ЭНЦЕФАЛИТЫН МЭНЭН-ЭНЦЕФАЛИТ ХЭЛБЭРИЙН ЭМЧИЛГЭЭ

- ⊙ ХЭ-ын эсрэг иммуноглобулиныг кг жинд 0,1 мл -аар өдөрт 3 удаа булчинд 5 хоног
- ⊙ Цефотаксим 1.0 х 6 цагаар булчинд
- ⊙ Ципринол 20.0 х 12 цагаар натрийн хлоридын уусмал 0.9% -20.0 дулаар
- ⊙ Дексаметазон 8.0, натрийн хлоридын уусмал 0.9% - 100.0 12 цагаар дулаар
- ⊙ Актовеган 5.0, натрийн хлоридын уусмал 0.9% -100.0 12 цагаар дулаар
- ⊙ Иодантипиринийг 0.2 г-аар өдөрт 3 удаа 5 өдөр, 0.2 гр- р өдөрт 3 удаа 3 өдөр, 0.1 г өдөрт 2 удаа 7 өдөр хоолны дараа ууна.
- ⊙ Церебролизин 8.0, натрийн хлоридын уусмал 0.9% - 100.0 12 цагаар дулаар

ХАЧИГТ ЭНЦЕФАЛИТЫН МЭНЭН- ЭНЦЕФАЛИТ ХЭЛБЭРИЙН ЭМЧИЛГЭЭ

- ⊙ Неовир 12.5%-2.0 булчинд 48 цагийн зайтай 5 удаа тарих
- ⊙ Реаферон-ЕС (интерферон) 500000 ME өдөрт 2 удаа 10 хоног
- ⊙ Эуфиллин 2.4%-10 судсанд 10 хоног
- ⊙ Цитофлавин /12,5мг/ судсанд 4 мг 10 хоног
- ⊙ Зүрх судас дэмжих, халуун бууруулах, ходоод гэдэс цэвэрлэх, хүчил төрөгч өгөх, PO2-д орох өвдөлт намдаах, хоол эмчилгээ хийв.

ДҮГНЭЛТ

- Монгол улсад ХЭ-ын үүсгэгчийн үндсэн зөөвөрлөгч нь ойн хачиг (*I.persulcatus*) байв. Энэ хачгаас (*I.persulcatus*) ялгаж дүйсэн вирүсийн омгууд нь Урал-Сибирийн Заусаев, Васильченко омгууд болон Алс дорнодын хэв шинжийн омгуудтай төстэй байв
- ◉ Өвчний оргил үе 6-р сар бөгөөд ихэвчлэн эрэгтэйчүүд өвчилж, толгой хүчтэй өвдөх, нойр хүрэх, өндөр халуурах, хэл өнгөртөх, үе мөчөөр өвдөх зэрэг шинж тэмдэг, халууралттай, мэнэн/энцефалитын хэлбэрүүдээр илрэв. ХЭ – өвчнөөр нас барсан дөрвөн тохиолдлуудыг бусад тохиолдлуудтай харьцуулахад нууц үе богино, явц хурдан, эмнэл зүй хүнд, хүндрэл их байв.

- ◉ ХЭ-ын эсрэг өвөрмөц иммуноглобулин ба вирүсийн эсрэг бэлдмэл, антибиотик, бусад шинж тэмдгийн эмчилгээтэй хослон хэрэглэв.
- ◉ ХЭ өвчний дөрвөн тохиолдол “Алс дорнодын хэв шинжийн вирүс”-ээр үүссэн байж болзошгүй байна.

АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАНД
БАЯРЛАЛАА